Орган Руського Народного Союза в Америці

Свобода

SWOBODA

Рік XVII. Ню Иорк, Четвер, 16-го Грудня 1909. Число 49 — Vol. XVII. New York, N. Y. Thursday, December 16, 1909. No. 49.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет Р. Н. С. за місяць Падолист. 1909

Розхід за місяць Падолист с. р. є: За померших членів або їх жен і за випадки калїцтва.

Від.	10.	Варіян Павло, ум. 8.10, 1909.	$1000.00
,,	53.	Гохман Франц, ум. 25.10, '09.	1000.00
,,	208.	Габор Михаїл, ум. 31.10, '9.	1000.00
,,	46.	Свистович Василь, ум. 4.11, '09.	900.00
,,	222.	Боівка Гриць, ум. 5.11, '09.	500.00
,,	203.	Савіцкий Ник. ум. 7.11, '09.	500.00
,,	1.	Клєбан Мих. ум. 6.11, '09.	1000.00
,,	42.	Мощар Дом. ж. Ник. ум. 4.11, '09.	400.00
,,	58.	Дзюба Кат. ж. Юрія, ум. 15.10, '09.	400.00
,,	133.	Галушка Кат. ж. Іоана, 5.11, '09.	400.00
,,	92.	Ільчук Григорій, утрала обох ніг	1000.00
,,	132.	Ванчак Йосиф, утрата руки	200.00
,,	154.	Демко Іван (стар.) утрата ока	200.00
,,	62.	Бодак Дионїзій, утрата ноги	200.00
,,	81.	Пашкевич Френк, нев. хоробу	100.00
,,	104.	Шкирпан Гнат, ,, ,,	100.00
,,	85.	Романюк Мих. ,, ,,	100.00

Виплачено запомоги на суму	$9.000.00
Платня головних урядників за Падолист	190.00
Адміністрація Союза за Падолист	127.53
Друк. ,,Свобода" за друки для Р. Н. С.	446.07
Весь розхід виносить	$9,763.60

Розмет платить 10,598 членів на цїле посмертне (кождий по 86 цнт.) і 1517 членів на пів посмертного (кождий по 43 цнт.)

Крім того кождий член платить за орґан ,,Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї.

Член на цїле посмертне платить 1.00 дол. а на половину посмертного 57 центів.

А. Шаршонь, гол. касієр. *С. Ядловский, гол. секр*
Дм. Капітула, гол. предсїд.

Звіт контролї

Друкарнї „Свободи" „Руск. Нар. Союза".

На днях 7, 8 і 9-го Дец. с. р. в присутности Головного Предсїдателя, обох головних Секретарів ,,Р. Н. С." і Управителя друкарнї, контрольна комісія ,,Р. Н. С." провірила як найсумлїннійше і найточнійше всї рахунки друкарнї т. є. приходи і розходи записані в головній книзї, підручний денник доходу і розходу, всї посьвідки виплат (bills), чеки, книжочку депозитову, записник вірителїв і т. д. і найшла всьо в взірцевім порядку.

Чистий дохід за цїлий час істнованя друкарнї ,,Р. Н. С." т. є. від 23-го Юлїя 1908 р. по конець Новембра 1909 р. так представляєсь:

$2.216.31 на депозитї.
За роботу............$1.165.16 у довжників.
Разом $3.381.47

т. є. понад 20 проц. зарібку від цїни купна.

New York, N. Y., December 9, — 1909.

За Контрольну Комісию:

Д. Капітула, в. р. *о. Д. Добротвор, в. р.*
С. Ядловский, в. р. *В. Гришко, в. р.*
Т. Лабовский, в. р.

Закладайте школи!

Недавно сему, бо всего несповна два місяцї, як на просьвітнім вічу кинено великий клич, щоби ми закладали всюди по плейзах школи для неграмотних, щоби ми учили ся читати, писати, рахувати. До шкіл неграмотних мали-б ходити і учити ся не дїти, але сї, що хоть виросли на великих, остали розумом дїтьми.

Про закладанє шкіл не раз і не два писало ся також вже і у нашій часописи. Писали ся довжезні статї, заклики, просьби, зазиви. Писали ся просьби до наших просьвіченійших одиниць, писали ся наклику́ваня і до народа.

Усе прогомонїло. Лишили ся лиш чорні знаки від друкарського чорнила на папери — і більш нічого.

І як-жеж се розуміти?

Чи справдї нічого не зроблено в тій справі, чи може люди надто встидають ся і не хотять ,,хвалити ся", чи може жалують часу, чорнила і паперу, щоб про се повідомити нас ширший загал, хоч не раз не жалують і цїлих стосів сторінок записати, щоб другому дошкулити, щоб другого нелюбого їм ,,пустити в ґазету".

Нам однак здаєся, що таки найскорше усе після староруського звичаю лишило ся таки по старому, ,,як бувало", значить ся, нїхто не поспішив ся закладати школи.

Ті, що повинні-б і що мають моральний обовязок дати почин до такої школи міркують собі, що лїпше сидїти тихо за печею і не рипати ся, як закладати якійсь там школи. Бо і по що? Впрочім школа вимагає втрати часу і здоровля, ну а ,,здоровлє, се найбільший скарб чоловіка..." Від ходженя в школу можна дістати катару, часом навіть і кашлю...

Ті знова, що повинні-б учити ся, також не дуже рвуть ся, щоби мати школу. Бо і пощо їм школи? Хиба їх дїди і прадїди не жили без школи? Хиба вони самі не приїхали в Америку без школи? Або хиба вони не беруть такої самої пейди, не пють такої самої виски, не їдять такого самого мяса як і той, що має школу? Вони навіть нераз беруть лїпшу пейду, тай вбирають ся лїпше — а що в голові порожно, то що кому до того? Впрочім до голови і так нїхто не заглядає. А що там десь хтось колись скаже ,,дурний Іване", то се нїчо! Від того анї навіть нікель не убуде з кармана.

Ходити до школи і вчитись на старість! Хиба-ж се не сьміх, щоби ,,старий" чоловік під вусом, що вже женити ся думає, або може навіть і жонатий, має жінку та дїти, ходив до школи, платив за книжки, учителя, та вчив ся? Чи не лїпше місто йти до школи посидїти дома, заграти в карти, покурити, або зайти до салуну, а спершись на бару з великим ,,скунером" пиво перед носом та грубим циґаром в зубах приглядати ся до зеркала, та слухати ,,розумної розмови розумного готельника" або розбивати собі голови ,,за віру." Так чоловік ще чогось довідає ся — але в школї!?... Впрочім до школи можна-б ходити, що-б так чоловік повчив ся з місяць, а опісля місто $1.50 брав 3.00 дол. денно. Та ,,на жаль" такої школи ще не винайшли.

Так звичайно міркує собі наш пересічний Рутенець ну і розуміє ся про сї школи, які прим. в Галичинї находять ся під зиму майже в кождім селї, кождій громадї, у нас, в Америцї якось не дуже чути.

Не маючи надії вивчити ся на попа або бодай на дяка, або вивчити ся за короткий час так, щоби брати бодай подвійну пейду як до тепер, наш сват звичайно легковажучо киває рукою на всяку школу, тай живе дальше ,,як бувало." Не розуміючи ваги науки змушує і своїх дїтий поступати в той самий спосіб. Коли дитина ще мала, то посилає її до школи, ,,щоби дома не робила крику", або тому, що мати дома не може себі з нею дати раду. Але скоро дитина лиш крихітку підросте, що може вже з бідою заробити якийсь цент, якого доляра або два на тиждень... ого!... махай зараз до роботи! Вимівкою для родичів суть завсїгди тяжкі часи або бідність, а в дійсности більша часть, або і всї гроші зароблені дитиною йдуть завсїгди туди, куди не треба.

Справдї сумні вигляди на будучність для народу, котрий в сей спосіб глядить на науку, на школу. Корінем сего лиха є вікова неволя нашого Русина, є те, що він навіть тут, в Америцї, не вважає себе за чоловіка в повнім того слова значіню, але завсїгди ,,за хлопа". Що гірше, деякі люди що підтримують в нїм ті погляди, зовуть його хлопом, кажуть йому дорожити тим іменем, ним величати ся.

Викоренити в нашім народї сї чудернацькі погляди, навчити його, що він не ,,хлоп" (— у моральнім значіню —) але такий самий чоловік, як і кождий другий, збудити в нїм амбіцію до висшого людського, а не ,,хлопського" житя — отсе задача, яка лежить на кождій інтелїґентній людинї з посеред нашої еміґрації тут в Америцї.

І в міру того як старі, паньщизняні погляди наших людий тут в Америцї будуть губити ся, затрачувати — в міру того будуть народжувати ся і виростати наші школи, буде ширити ся наука і просьвіта. —

До відома

усім Вп. п. Секретарям відділів Р. Н. Союза як і усїм передплатникам „Свободи".

Усїх Вп. наших Передплатників просимо уклінно завсїгди при нагодї подаваня зміни своєї адреси подавати поприч нову також і свою стару адресу то є сю на котру йому до сих пор йшла часопись і ту, на яку він хоче її змінити. Рівнож і сї члени Р. Н. Союза, які самі, а не через своїх місцевих Секретарів подають зміни своїх адресів, нехай будуть так чемні завсїгди ще і подати число відділу, до якого належать. О се саме просить ся також уклінно усїх Вп. Панів Секретарів. Адмінїстрація, маючи до дїла з якими 16.000 передплатників не є в силї нїяк доказати тої штуки, аби на память тямила всїх своїх передплатників і їх адреси. Тому нехай нїхто і не дивує ся, що подавши зміну своєї адреси в той спосіб, що напише на картцї число дому і вулицю без поданя своєї старої адреси а нераз і без поданя місцевости та навіть і свого імени — не дістає часописи. Просимо звернути на змінюванє адресів трохи більше уваги, а сейчас і устануть причини на неприсиланє часописи.

G179

Адмінїстрація „Свободи".

Богдан Хмельницкий
український Гетьман.

Битва під Берестечком.
(Дальше.)

Настав ранок. Над Стирю і над рівними луками стояв густий туман. Польське й козацьке військо стояло на поготові і не бачило одно другого. Поляки сьпівали молебні; ксьондзи носили поміж рядами чудовий образ Холмської Богородиці, хоч той образ був принесений з православної Греції. Король їздив поміж рядами війська з шаблею в руці і промовляв до війська, заохочуючи до битви. І в козацькому війську їздив поміж рядами митрополит Йосиф на кони з грецького города Киринта, в архиєрейських ризах. Перед ним йшла процесія з хоругвами й образами. Хмельницький в мантії з мечем при боці, посьвяченим на Христовому гробі, з гетманською булавою, обсипаною дорогими камінями, літав між козаками на дорогому кони і голосно нагадував козакам, що настав день відвоювати Україні вільність.

Зійшло сонце але без промінька; густий туман слав ся по землі і закривав військо. Коли се зразу підняв ся туман в гору, наче заслона, і проміне сонця заблищало й замиготіло на блискучих шаблях та залізній одежи війська. Тихий вітер повівав і стиха гойдав жовтими хоругвами, розрізаними на кінцях на два клинчики. Далеко на пригорку гордо піднимала ся висока біла хоругва, поставлена коло ханського шатра. На всі боки, скільки можна було скинути по рівнині, розстелили ся без ліку ряди польського, козацького й татарського війська. Між ворогами слала ся рівна полоса поля. Вороги стали непорушно, дивили ся одні на других і неначе милувались великою силою війська. Хмельницький звелів козакам не починати битви, доки не почнуть самі Поляки і король заборонив своїм вискакувати на герци з Татарами. До півдня стояли Поляки мовчки і дивили ся одні на других, тільки часом було чути подекуди дикий крик якого небудь жовніра або Татарина: „Що се таке, що козаки на кидають ся на нас?" питали Поляки один другого. Король звелів оглядатись назад, щоб часом Хмельницький не вдарив з заду з козаками. Польська старшина вже гомоніла, щоб відкласти бит ву на завтра. Тоді король післав посла до хана і викликав його начинати битву.

„А що, чи протверезив ся Хмельницький, що сказав мені, що в Поляків мало війська?" говорив хан: „нехайже тепер йде видирати мід у тих бжіл, у котрих так богато жал."

Після полудня хмари закрили сонце, повіяв вітер від заходу сонця. Коли се в польськім обозі заграли на трубах і засьпівали молитву до Богородиці, що її Поляки все перед битвою сьпівали.

Козацьке піше військо рушило з місця по за скованими до купи возами. Татари з диким криком кинули ся на середину польського війська. Ярема Вишневецький рушив на козацький обоз дванайцять полків і обоз з возів розсипав ся на двоє. За возами старшинував над пішими козаками кіянин Гурський. Йому король вже попереду дарував шляхецтво, і він уже держав руку за Ляхами. Гурський звелів козакам відступити ся назад. Поляки проскочили між возами в середину козацького обоза слідком за Гурським. Ярема підняв польську хоругву серед козацьких полків. Зараз за Вишневецьким король звелів рушити гармати і вдарити на козаків. Вдарили гармати, підняла ся хмара чорного диму. Потекли річки крови. Перед вечером хан закричав: „в козацькому війську зрада!" і кинув ся утікати, а за ним рушили татарські полки. Татари з переляку покидали свої гарби з жінками і дітьми і все добро, награблене на Україні.

Хмельницький стояв як сам не свій. Потім віддав команду Джеджаликови, а сам побіг за ханом. Хан став за три верстви від козацького обоза. „На нас сьогодня напав якийсь переполох, Татари не підуть на битву. Зістань ся зі мною, та поміркуємо, а завтра я пішлю Татар на поміч козакам", промовив хан. — Хмельницький зістав ся у него.

Поляки зайняли все поле, де стояли Татари, забрали татарське добро, взяли ханське шатро, навіть срібний бубон, котрим скликали ся Татари на битву, і обступили козаків з трех боків. Зняв ся вітер і віяв просто в лице козакам. Козаки змішали ся так, що одна половина хотіла йти на поміч другій, але в димі наткнулись на козацькі армати, і армати почали стріляти на своїх замість Поляків. Часть кінниці втікла слідом за Татарами. Сьміливий і розтропний Джеджалик вдержав другу половину кінниці, прилучив її до піших, зробив скрізь порядок, і відбиваючись від Ляхів, помалу цофав ся до річки Пляшової.

Настав вечір. Хмари скрили небо і полив ся дощ, як з відра. Коні й люди спотикались, порох замок, і Поляки перестали битись. Голосно засьпівали Ляхи молитву і лягли всі потоком спати де хто впав.

Козаки в свойому обозі не спали: вони ждали гетьмана, а гетьман не їхав. Знов збили вони вози рядами на чотири угли і почали окопуватись валами з трех боків. З четвертого боку було таке болото, з котрого трудно було вилізти. Перед сьвітом окопи вже були готові, аж Поляки здивувались. Писар Хмельницького, Виговський, поїхав до хана просити, щоб він пустив гетьмана. Хан вмисно не пускав Хмельницького, придержав і Виговського. В суботу 21 червня Поляки начислили шість тисяч козацьких і польських трупів і поховали їх. Пани хотіли йти і добивати козаків; один король згадав, що козаки пожалїли його під Зборовом і не пішли на Варшаву з під Замостя.

В неділю Поляки стали півмісяцем кругом козацького табора. Козаки все ждали Хмельницького, а його не було. Тим часом Поляки почали палити з армат. Козаки заворушились і зійшлись на раду. Гетьмана не було, не було кому порядок давати. Козаки вибрали Джеджалика за наказного гетьмана. Він бояв ся, щоб Хмельницький часом не стяв йому голови, і згодив ся гетьманувати тільки один день. Від неділї до четверга відбивались козаки від Поляків, вискакували з окопів, страшно накидались на Німців і Поляків, богато набрали їх в полон. Поляки привезли дуже здорові армати і дуже шкодили козакам, так що вони мусїли обкопувати себе й коний, як Поляки під Збаражем. Зібралась рада з козаків та селян: всї кричали, що Хмельницький покинув козаків, щоб знов віддати їх в руки Полякам. Митрополит Йосиф ледви вговорив їх заспокоїти ся. Рада стала на тому, щоб просити в короля мира. Післали до короля трех старшин: Крису, Гладкого і Петрашенка. Всї три були вчені і вміли говорити латинським язиком. Вони пішли до Потоцького, поклонились йому і промовили латинським язиком, що вони прийшли просити мира.

Потоцький не впав перед ними на вколішки, так як падали на вколішки перед Поляками козацькі полковники під Зборовом. Він крикнув на них: „ви злодії, ви зрадники, яких ще й сьвіт не бачив; ви не варті, щоб вам бачити короля." Після тої лайки їх відвели в королївське шатро. Козаки впали перед ним на коліна і почали просити мира. Перед королем пани лаяли їх і злодіями, і розбійниками, а далї велїли одному зістатись в закладі, а двом іти і оповістити про мир. Криса зістав ся і більше не вертав ся до козаків. Він зрадив їх, і богато тодї козаків панського роду зрадило і перейшло до Поляків.

В пятницю знов козаки прислали послів до короля. Пани звелїли їм видати Хмельницького і всї армати, прогнати від себе Татар, і робити панам панщину. Козаки сказали, що Хмельницького й досї нема в обозї а про решту, як рада скаже. Поляки відіслали їх.

Знов заревли польські армати. Козацькі вози розлітались на кусні. Рада скинула Джеджалика і вибрала неказним гетьманом Богуна. Знов почали ся переговори з Поляками. Польські пани були далеко не такі ласкаві, як козаки під Зборовом. Вони хотіли, щоб козаки видали Хмельницького і Виговського, бунчук, гетьманську булаву, всї армати, і щоб козаки не мали права вибирати собі гетьмана й старшин, так що від козаків хотіли відібрати всї права. Рада не хотіла й слухати про такий мир.

А тим часом з козацького обоза втікали до Поляків козаки зрадники. До Поляків передав ся і Лисенко, що колись верховодив страшними козаками вовгуровцями. Він прийшов до Вишневецького без зброї і сказав, що готов пристати до Поляків. Вишневецький звелів розтерти його живого між двома дошками.

Тимчасом в козацькому таборі збунтував ся чорний нарід, що копав окопи. Селяни кричали, що треба видати Ляхам усю козацьку старшину, а самим утікати до дому. Тоді Богун задумав спасти і козаків і селян. Він звелів тихенько насипати греблї через болото і робити мости через річку, наче-б то для того, щоб гонити за річку коні пасти. Одначе Поляки дізнались про те і післали загін та поставили його за болотом. Богун пустив на той загін селян. Як несамовиті кинулись вони на польський загін, богато побили Ляхів, богато забрали в полон і вернулись в обоз. Богун звелів викотити їм кілька бочок горівки. Селяни понились і поснули. Тодї козаки взялись кінчати греблї через болото, кидали в болото вози, шатра, кожухи, свитки, мішки, повоть, сїдла і зробили три греблї. Польський загін бачив се і хотів перепинити їх, ставши на дорозї. Богун виставив попереду на греблї гармати, а потім рушили кінні і піші козаки з страшним криком. Польський загін втік з переляку: йому здавало ся, що рушило з обозу все військо. Козаки в ночи вийшли з обоза і перейшли через болото. Досьвіта прокинулись селяни, побачили, що нема козаків, але все таки не догадувались, де вони дїлись, бо на дворі стояв густий туман. Се дїялось якраз на Петра. (Д. б.)

З цілого сьвіта.

Воєнні кораблї Злучених Держав плавають коло берегів републики Нікараґуа, в середній Америці.

Уряд Злучених Держав задивлює ся на справу незвичайно серіозно, та „послїдні телєґрами" раз в раз ширять сензаційні відомости о великій інтриґі посторонних держав, говорячи, що президента Зелаю підтримує раз Німеччина, то знова Япан. Говорить ся навіть про можливу інтервенцію сих обох держав, колиб так Злучені Держави енерґічно при помочи гармат з воєнних кораблів схотїли упімнути ся за замордованих по його приказу амер. горожан.

Телєґрами в часописях стоячих під контролею уряду додають, що се непорузумінє з Зелаєю може стати причиною великої війни з Япаном, а навіть може і з Німеччиною. І сейчас в слїд за сими відомостями появили ся нові про висилку більшого числа воєнних кораблів до берегів Нікараґуї про конечність побільшеня воєнної флоти і т. д.

Тон преси контрольованої урядом є незвичайно войовничий та аґітаційний в користь мілітаризму.

Рівночасно також, — а що дає також богато до думання — оголосив міністер війни Dickinson рахунковий звіт за минувший фіскальний рік, виказуючи величезні браки в армії. Американська армія зовсїм не відповідає модерним вимогам і тому він пропонує цілковиту реорґанізацію на війська, головно побільшеня числа офіцирів та співділаня сталої армії з мілїцією, яка днесь находить ся в стані цілковитого занедбаня. Дальше він пропонує цілковите поперемінєнє ґарнізонів, говорячи, що до тепер реґулярні війска суть порозміщувані десь по далеких закутинах, відлюдних фортах. Амер. суспільність майже не стикає ся зі своєю армією, не знає її, не студиює і не набирає замилованя до того житя, яке в Европі відграє так важну ролю. Дальше наступає обчисленє реґулярних амер. війск, яких число минувшого (се є 1909) року виносило 71.840 вояків і 4.200 офіцирів, крім мілїції, яка числить днесь 118.926 людий.

З цілого того звіту виходить ясно, що уряд страшучи суспільність можливостю війни з Япаном і Німцями, хоче пресією вимогти на конґресі і публичній опінії нові средства до скріпленя мілітарної сили Злучених Держав.

* * *

Як відомо, великий ґенеральний страйк усїх робітників в Швеції скінчив ся в їх некористь. Богато потратило роботу і їм не лишило ся нїчо иньшого, як еміґрація. І 2000 родин шведських робітників порішило виеміґрувати в Америку.

Але Швеція належить до найбільше просьвічених держав, і тому скоро найдено там лік, щоб не допустити до еміґрації з краю так великого числа робучих рук.

Весь загал, так як і попереду матеріяльно і морально підпомагав робітників в часї страйку, так і тепер не лишив їх на потому судьбі.

Істнуюча в Швеції анті-еміґраційна ліґа порішила звернути охочих до еміґрації міських робітників на села. І за старанєм сеї Ліґи по цілім краю, (Швеція є дуже рідко заселена) повстають товариства підпомагаючи дрібних рільників. Завдяки тому безробітні робітники можуть набути кусник землї, вистаючий для їх виживленя по заплаченю одної семої части її вартости а розділеню решти на дуже догідні сплати. Завдяки незвичайній жертволюбивости суспільства на сю ціль в короткім часї зібрано кругло 2 мілїони і днесь сих 2000 родин робітників зовсїм не потребує еміґрувати в Америку, але має запевнений навіть доробут у родинній землї.

Не кождий край може здобути ся на таку жертволюбивість. Але треба тямити, що в Швеції майже нема анальфабетів.

* * *

— Політичні сторонництва в російській думі зміняють ся незвичайно скоро. В остатніх часах повстало там нове „сторонництво селян", але не відомо доси, хто дав почин до його заснованя. Його членами є всї посли селяни, яких число виносить 40 людий. Они заявляють, що не мають нїякої політичної проґрами та що кождий з членів має свобідну руку. Солідарно має виступати се сторонництво лише в чисто земельних справах. За приміром селянського сторонництва зорґанізували ся як сторонництво також „православні духовні посли", яких задачею є беречи інтересів православної церкви і духовенства. Почин до заснованя його дав сьв. синод, який вважає шкідливими наслідки проектів нових віроісповідних законів, що їх думі. Третим і найважнїйшим сторонництвом в думі є „сторонництво російських націоналів", яке числить вже понад 100 членів. В злуцї з октобристами мають они перевагу у всїх справах. Почин до него дав сам Столипін і тому тішить ся оно згляднями правительства. Иньші сторонництва в думі легковажать одначе се останнє.

* * *

— Анґлійська рада мінїстрів рішила дати індийському віцекоролеви повновласть, завести в Індіях виїмковий стан. Здає ся, що справджує ся се, що предсказував перед кількома місяцями убитий полковника Curzon-а. Теперішній віцекороль Carl of Minto є з покликаня жовнїром; чи дасть він собі раду з що раз то більше грізним рухом тубольців в Індіях навіть при помочи воєнного стану, годі сказати. Анґлія мусить одначе звaжити ся на все, щоби удержати в своїм посіданю сей цінний жемчуг, яким є Індія в анґлійській коронї. Утрата Індій булаб упадком кольоніяльного володїня Анґлії а рівночасно початком кінця її великодержавного становища.

Справоздане касове

„Рус. Нар. Союза“ за місяць Жовтень 1909 р.

Від.	Місцевість	$	ц.	Від.	Місцевість	$	ц
1	Shamokin, Pa.	316	65	104	Perth Amboy, N.J	95	99
2	Mont Carmel, Pa.	59	00	105	Nicetown, Pa.	19	81
3	Olyphant, Pa.	237	21	106	Chicago, Ill.	82	37
4	Jersey City, N. J.	58	85	107	Sayre, Pa.	51	42
5	Mt. Carmel, Pa.	78	00	108	New York, N. Y.	79	70
6	Brownsville, Pa.	106	04	109	Ellswoth, Pa.	37	17
7	McAdoo, Pa.	145	33	110	Leetsdale, Pa.	29	50
8	Elmira, N. Y.	55	46	111	Allegheny, Pa.	8	85
9	St. Clair, Pa.	105	95	113	New Florence, Pa.	42	00
10	Ansonia, Conn.	105	73	114	Dunmore, Pa.	44	28
11	Waterbury, Conn	32	00	115	New Philadelphia		
12	Yonkers, N. Y.	97	57		Pa.	31	00
13	Troy, N. Y.	24	57	116	Chisholn, Minn.	16	28
14	St. Louis, Mo.	106	34	117	New York, N. Y.	43	68
15	Buffalo, N. Y.	37	82	118	Pittsburg, Pa.	18	67
16	Lansford, Pa.	221	46	119	Latrobe, Pa.	36	00
17	West Pawlet, Vt.	40	34	120	Spangler, Pa.	51	39
18	Seymour Conn.	27	00	121	Trenton, N. J.	157	87
19	Priceburg, Pa.	72	63	122	Trenton, N. J.	57	14
20	Jessup, Pa.	66	46	123	Scranton, Pa.	225	62
21	Mayfield, Pa.	14	00	124	Ormrod, Pa.	54	13
22	Manown, Pa.	3	00	125	Chicago, Ill.	—	—
23	Homestead, Pa.	54	25	126	Beaver Dale, Pa.	37	50
24	Shamokin, Pa.	17	57	127	Buffalo, N. Y.	38	80
25	Trauger, Pa.	54	28	128	Lorain, O.	17	14
26	Belle Vernon, Pa.	32	00	129	Sykesville, Pa.	47	00
27	Glen Lyon, Pa.	59	60	130	Pittsburg, Pa.	24	27
28	Mahanoy Plane,			131	Buffalo, N. Y.	6	14
	Pa.	171	56	132	McKeesport, Pa.	38	99
29	Rhone, Pa.	37	92	133	Newark, N. J.	19	55
30	Breslau, Pa.	81	05	134	Ernest, Pa.	44	00
31	Eleanor, Pa.	39	00	135	Smoke Run, Pa.	145	08
32	Trauger, Pa.	50	00	136	Carnegie, Pa.	23	17
33	Northampton, Pa	233	81	137	West Seneca, NY.	11	00
34	Old Forge, Pa.	24	00	138	Philadelphia, Pa.	14	85
35	Whitney, Pa.	46	00	139	Oil City, Pa.	30	39
36	Scottdale, Pa.	42	10	140	Youngstown, O.	54	00
37	Chisholm, Minn.	68	54	141	Little Falls, N. Y.	30	61
38	Auburn, N. Y.	83	28	142	Elisabeth, N. J.	46	68
39	Syracuse, N. Y.	61	25	143	Windber, Pa.	—	—
				144	New York, N. Y.	21	70
41	Westmoreland, Pa	34	52	145	Altoona, Pa.	18	00
42	Passaic, N. J.	73	51	146	McKees Rocks, Pa	46	80
43	Simpson, Pa.	36	60	147	Allentown, Pa.	37	71
44	Mt. Carmel, Pa.	12	00	148	California, Pa.	33	02
45	Philadelphia, Pa.	40	88	149	West Seneca N. Y.	35	00
46	Plymouth, Pa.	170	00	150	Pittsfield. Mass.	14	00
47	Ambridge, Pa.	81	06	151	Allentown, Pa.	4	99
48	McKeesport, Pa.	109	76	152	Homestead, Pa.	41	25
49	Powhatan, W.Va.	16	00	153	Berwick, Pa.	48	08
50	Desloge, Mo.	9	00	154	Dunmore, Pa.	31	35
51	Yatesboro, Pa.	38	00	155	Perth Amboy, N.J	13	42
52	Holyoke, Mass.	58	41	156	Sheffield, Pa.	22	55
53	Pittsburg, Pa.	202	26	157	Donora, Pa.	52	71
54	Terryville, Conn.	16	31	158	New Kensington,		
55	Carnegie, Pa.	89	85		Pa.	32	28
56	McKees Rock, Pa.	35	57	159	Herkimer, N. Y.	31	70
57	Cohoes, N. Y.	28	71	160	Jamaica, N. Y.	21	99
58	Ramey, Pa.	90	08	161	Tower City, Pa.	24	75
59	Leinsering, Pa.	50	77	162	Scranton, Pa.	66	86
60	Baltimore, Md.	—	—	163	Edmonton, Alta.	17	14
61	Dunlo, Pa.	91	82	164	North Hadley, Pa	16	71
62	Monessen, Pa.	101	71	165	Chicago, Ill.	63	10
63	Ford City, Pa.	75	29	166	Barnesboro, Pa.	52	42
64	Gradatim, Pa.	4	00	167	Cumbola, Pa.	17	71
65	Elizabeth, N. J.	106	59	168	Perth Amboy,		
66	New York, N. Y.	40	99		N. J.	16	01
67	Butler, Pa.	143	14	169	Scranton, Pa.	32	57
68	Ansonia, Conn.	13	14	170	Chauncey, Pa.	37	31
69	New York, N. Y.	29	49	171	Pittsburg, Pa.	22	54
70	Jersey City, N. J.	100	31	173	Cleveland, O.	20	57
71	FranklinFurnace.			174	Oxford Furnace,		
	N. J.	26	20		N. J.	36	70
72	Alden Sta., Pa.	74	00	175	Detroit, Mich.	15	34
73	Providence, R. I.	15	43	176	New Burgh, N. Y.	14	60
74	Granville, N. Y.	16	00	177	Vegreville, Alta.,		
75	Mt. Carmel, Pa.	26	00		Can.	12	85
76	Newark, N. J.	26	37	178	Manchester, N. H.	10	56
77	Yorkville, O.	17	00	179	St. Louis, Mo.	62	97
78	Minersville, Pa.	168	60	180	Scarbo, W. Va.	15	00
79	Meyersdale, Pa.	23	00	181	Manville, R. I.	10	61
80	Pleasant Valley,			182	Dixonville, Pa.	33	77
	Pa.	71	00	183	Sunderland Mass.	16	71
81	Baltimore, Md,	19	00	184	Whiting, Ind.	44	00
82	New Alexandria,			185	Hazleton, Pa.	162	75
	Pa.	101	57	186	McAdoo, Pa.	35	35
83	Carnegie, Pa.	9	99	187	Ford City, Pa.	33	18
84	Canonsburg, Pa.	54	00	188	Ginter, Pa.	31	42
85	Hazleton, Pa.	147	71	189	South Fork, Pa.	57	31
86	Olyphant, Pa.	71	54	190	Newark, N. J.	29	40
87	Lancaster, N. Y.	18	57	191	Troy, N. Y.	41	57
88	Cross Fork, Pa.	18	42	192	Herkimer, N. Y.	18	27
89	Simpson, Pa.	18	00	193	Red Star, W. Va.	15	25
90	Centralia, Pa.	20	57	194	Minneapolis, Min.	27	10
91	McKees Rocks, Pa	90	08	195	Peckskill, N. Y.	17	14
92	Taylor, Pa.	136	47	196	Whiting, Ind.	38	00
93	Newburgh, O.	14	00	197	Swoyers, Pa.	46	98
94	New Britain, Con.	49	98	198	Port Jerwis, N. Y.	49	73
95	Beavers Meadows			199	Whiting, Ind.	31	57
	Pa.	64	67	200	Syracuse, N. Y.	19	82
96	Pittsburg, Pa.	75	40	201	Whippany, N. J.	10	87
97	Marion Heights,			202	Auburn, N. Y.	28	38
	Pa.	17	10	203	Brooklyn, N. Y.	27	76
98	Shenandoah, Pa.	28	57	204	New York, N. Y.	7	15
99	Wilkes Barre Pa.	113	94	205	Emerald, Pa.	35	02
100	McKeesport, Pa.	11	28	207	Jeanette, Pa.	63	42
101	Canonsburg, Pa.	6	13	208	Kingston, Pa.	65	91
102	Cleveland, O.	77	14	209	Carteret, N. J.	72	00
103	Export, Pa	16	00	211	Stapleton, N. J.	16	98

Від.	Місцевість	$	ц.	Від.	Місцевість	$	ц.
212	Cleveland, O.	19	00	237	Chester, Pa.	47	89
213	Bayonne, N. J.	17	85	238	New Alexandria. Pa.	11	14
214	McKees Rocks Pa	30	86	239	Philadelphia, Pa.	51	05
215	West Rutland, Vt	31	25	240	Portage, Pa.	19	10
216	Hazleton, Pa.	44	00	241	Newark, N. J.	10	83
217	Rochester, N. Y.	22	92	243	West Pullman, Ill.	10	84
219	Bakerton, Pa.	28	70	244	Bellefonte, Pa.	23	46
220	Brooklyn, N. Y.	10	85	245	Trenton, N. J.	31	05
221	Chicago, Ill.	23	40	246	Crompton, R. I.	10	85
222	Mahanoy City, Pa	55	90	247	Wilmington, Del.	19	67
223	Port Buckley, Pa.	54	69	248	Coatesville, Pa.	24	42
224	Belle Valley, O.	26	32	249	Nanticoke, Pa.	24	71
225	Desloge, Mo.	38	85	250	Pittsburg, Pa.	55	65
226	Hammond, Ind.	18	00	251	Cleveland, O.	24	97
227	Derry, Pa.	36	00	252	Northampton, Pa	22	16
228	St. Clair, Pa	17	57	253	Lopez, Pa.	42	91
229	Scranton, Pa.	109	82	254	New Britain, Con.	17	69
230	Monessen, Pa.	20	71	255	West Newton, Pa	35	20
231	Scranton, Pa.	47	51	256	Ronco, Pa.	18	49
233	Passaic, N. J.	59	78	257	Spring Valley, YN	12	91
234	Elizabethport, NJ	27	51	258	West End		
235	Rossford, O.	26	84		Pittsburg, Pa.	22	70
236	Ambridge, Pa.	11	26	259	Chicago, Ill.	35	75

Прихід за Жовтень єсть с. р. $12.025.87

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.

Василю Рибей, Launsford, Pa.	$500.00
Федорі Бобурчак, Spangler, Pa.	349.00
Николаю Федько, Pittsburg, Pa.	250.00
Івані Міжічко, Whiting, Ind.	500.00
Михайлї Ярош, New York, N. Y.	250.00
Михайлї Гапала, Old Forge, Pa.	500.00
Андрею Красєвськім, Ford City, Pa.	500.00
Якові Гуль, Olyphant, Pa.	1000.00
Константинї Ліпінськім, Jeannette, Pa.	200.00
Михалїні Дурделя, Baltimore, M. D.	400.00
Теклї Буряк, Ford City, Pa.	400.00
Марії Банош, MtCarmel, Pa.	400.00
Гелєнї Фециш, Ormrod, Pa.	200.00

Сир. Часть по бл. п.

Йосифі Угриняк, McKeesport, Pa.	251.50
За Орґан Р. Н. Союза	1,192.70
Нагорода орґанїзаторів	81.26
За друки для Р. Н. Союза („Свобода“)	446.07
Платня Гол. Уряду	190.00
Адмінїстрація Р. Н. Союза	167.54
Розхід за місяць Жовтень с. р. єсть	$7.778.07

Зіставлене:

Прихід за місяць Жовтень с. р. єсть	$12,025.87
Готівка з кін. Вересня остала	53,618.07
Процента за ½ року до 1 Липня 1909.	499.23
Весь дохід єсть	$66,143.17
Розхід за місяць Жовтень с. р. єсть	7,778.07
Готівка з кін. Жовтня остає	$58,365.10

З того:

Фонд сирітський виносить	$31,619.57
,, резервовий ,,	11.980.06
,, народний ,,	2,675.21
,, бідних ,,	3,437.38
,, розпорядимий ,,	8,652.88
Разом	$58,365.10

Д. Капітула предс.

А Шаршонь кас. С. Ядловський секр. фін

Справодане касове Руск. Молод. Союза

за місяць Жовтень 1909 р.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	7	40
2	Mt. Carmel, Pa.		50
3	Olyphant, Pa.	6	25
4	Jersey City, N. J.	3	30
6	Brownsville, Pa.		50
7	McAdoo, Pa.	6	20
8	Elmira, N. Y.	8	35
9	St. Clair, Pa.	4	75
10	Ansonia, Conn.	8	75
11	Waterbury, Conn	2	00
12	Yonkers, N. Y.	1	75
14	St. Louis, Mo.	6	20
16	Lansford, Pa.	7	35
18	Seymour, Conn.	3	09
19	Priceburg, Pa.	8	55
20	Jessup, Pa.	2	75
21	Mayfield. Pa.		50
25	Trauger, Pa.		50
26	Belle Vernon, Pa.		75
27	Glen Lyon, Pa.	9	30
28	Mahanoy Plane,		
	Pa.	3	10
29	Rhone, Pa.	5	35
30	Breaslau, Pa.	3	35
33	NorthamptonPa	36	45
35	Whitney, Pa.	2	45
36	Scottdale, Pa.	3	60
37	Chisholm, Minn.	3	50
38	Auburn, N. Y.	4	50
39	Syracuse, N. Y.		75
42	Passaic, N. J.	12	85
43	Simpson, Pa.	3	50
45	Philadelphia, Pa	2	75
46	Plymouth, Pa.	9	68
47	Ambridge, Pa.	2	25
48	McKeesport, Pa.	2	00
53	Pittsburg, Pa.	12	60
55	Carnegie, Pa.	2	75
56	McKeesRocks, Pa	1	51
58	Ramey, Pa.	7	10
59	Leinsering, Pa.	4	25
61	Dunlo, Pa.		50
62	Monessen, Pa.	4	35
63	Ford City, Pa.	5	00
65	Elizabeth, N. J.	3	25
66	New York, N. Y.		25
67	Butler, Pa.	2	75
68	Ansonia, Conn.	2	00
69	New York, N. Y.		50
70	Jersey City, N. J.	2	70
72	Alden Sta, Pa.	7	40
73	Providence, R. I.		75
82	New Alexandria,		
	Pa.	5	00
83	Carnegie, Pa.		25
85	Hazleton, Pa.	4	75
86	Olyphant, Pa.		25
87	Lancaster, N. Y.	1	90
88	Cross Fork, Pa.		50
90	Centralia, Pa.		25
91	McKeesRocks Pa	1	25
92	Taylor, Pa.	4	00
94	NewBritain Conn		25
96	Pittsburg, Pa.	6	25
97	Mar. Heights, Pa		75
98	Shenandoah Pa.	2	75
104	Perth Amboy, NJ	3	35
106	Chicago, Ill.		50
107	Sayre, Pa.	3	50
108	New York, N. Y.		50
109	Ellsworth, Pa.		50
116	Chisholm, Minn.		25
117	New York, N. Y.		50
120	Spangler, Pa.	4	00
121	Trenton, N. J.	15	20
123	Scranton, Pa.	5	50
126	Beaverdale, Pa.		75
127	Buffalo, N. Y		25
128	Lorain, O.	1	00
129	Sykesville, Pa.	1	75
130	Pittsburg, Pa.	1	00
132	McKeesport, Pa.	1	75
133	Newark' N. J.		50
135	Smoke Run, Pa.	1	00
136	Carnegie, Pa.	1	25
140	Youngstown, O.	1	00
144	New York, N. Y.		75
147	Allentown, Pa.	2	00
148	California, Pa.		50
157	Donora, Pa.	2	50
169	Scranton, Pa.		50
178	Manchester, N.Y.		75
182	Dixonville, Pa.		25
188	Ginter, Pa.	1	00
197	Swoyers, Pa.	1	75
208	Kingston, Pa.		30
213	Bayonne, N. J.		68
222	MahanoyCity Pa	4	50
127	Derry, Pa.	4	80
229	Scranton, Pa.	4	75
240	Portage, Pa.		25
244	Bellefonte, Pa.	1	50
	Разом	$336	16

G180

Зіставлене:

Прихід за Жовтень єсть	336.16
Готівка з кінцем місяця Вересня остала.........	5,625.50
Процент за ½ року до 1 липня 1909 р.	66.21
Разом прихід єсть	$6,027.87

Розхід

Посмертне по бл. п.

Марії Гриняк, Plymouth, Pa.	15.00
Теклї Лешкович. Plymouth Pa	15.00
Платня Урядників	10.00
Разом розхід за м. Жовтень с. р. єсть	40.00

Зіставлене:

Прихід єсть	6.027.87
Розхід	40.00
Готівка з кінцем Жовтня с р. остає............	$5,987.87

Дм. Капітула, предс.
А. Шаршонь, касієр.
С. Ядловський, фін. секр.

На підставі ухвали Конвенції „Союза", кожде братство приналежне до „Союза", повинно мати отсї книжки:

1) Книжку членів (іменослов).
2) Книжку місячних складок.
3) Книжку касову і протоколову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза".

„SWOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
Published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSHYN,
Superintendent
411 Washington Ave.,
ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ,
editor
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW,
manager,
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців.......$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мони ордер). Money order то є карточку, котру дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA“
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Мандрівка народів.

Дня 12-го с. м. міністер торговлі Наґель оголосив звіт підчиненого ному департаменту еміґраційного за час від 1-го липня 1908 до 30-го червня 1909 року. В отсьому часі прибуло до Америки через порти Ню-Йорк, Бостон, Філядельфія, Ню-Орлінс, Ґальвестон і Чарлстон 944.235 чужинців. З того числа було 751.786 еміґрантів, то є таких людий, які заявили охоту стало поселити ся в Злучених Державах. Решта, то є 192.449 вернула або тільки з прогульки в Европу, або прибула в Зл. Державн лиш на короткий час. З другого боку покинуло Зл. Держави 400.392 осіб, з якого числа випадає 225.802 на колишніх еміґрантів, які покинули на все Зл. Держави. Загальний приріст еміґр. в порівнаню з попередними роками виказує приріст 19.540, коли число тих, що виеміґрували зі Зл. Держав в порівнаню з попереднім роком зменчило ся о 145.165 людий. З загального числа 751.786 еміґрантів з минувшого року 624.876 було в віці між 14 а 44 літ.

З сего числа еміґрантів було 191.049, більше як 14-літних таких, що не вміли ні писати ні читати. Так отже число прибувших в Америку анальфабетів виносить цілих 29 процент; сей процент є о 3 більший, як минувшого року.

Се явище товкує ся тим, що сего року значно збільшила ся еміґрація з полудневої балканських країн і з Росії, сеї країни темноти. З поміж еміґрантів прибувших з під кнута Николи Крівавого на кождих 100 було 67 таких, що не вміли ні читати ні писати!

Прибувші тут еміґранти принесли зі собою гарну сумку, бо 17.331.828 долярів, або пересічно по 23.50 на голову.

Кругло 1.09 процент, або 10.411 еміґрантів депортовано. В тим числі находить ся 1172 таких робітників, які приїхали тут за контрактом, 2308 еміґрантів хорих на заразливі недуги і 4458 таких, які після опінії еміґраційних властий впали би тягаром для суспільности. З депортованих жінок було 323 проституток. Протягом року в Злучених Державах арештовано і засуджено на депортацію 2.124 чужинців, з якого числа 685 було таких, яких взагалі не були-б допустили висісти на беріг, коли-б еміґр. уряд був знав їх персоналії; 990 по допущеню стало тягарем публичної добродійности, 133 дівчат зійшло на бездорожа а 258 прибуло в Злуч. Держави з поминенем еміґр. уряду.

Через еміґраційне бюро праці перейшло 5008 осіб, з яких 2565 уміщено на фармах. Решту уміщено в 72-ох всіляких галузях промислу. Найбільшу число, бо 2202 дано роботу в стейті Ню-Йорк, 676 в ст. Н. Джерзі, 300 в Вермонт, 220 в Пенсильвенії, а решта де инде.

Число еміґрантів, які стали горожанами в минувшім роції виносить 42.178. Число се є значно менче, як попередних років і се приписати належить правдоподібно що раз то більшим трудностям робленим аплікантам о горожанські папери.

Справа Руського Театру в Америці.

Таки Америка не полишила ся по заду, а властиво не Америка, а наша американська Русь: бо ось в Ню Йорку основано на дни 7-го падолиста с. р. товариство під назвою „Руско-Народний Театр“.

Вже перед кількома тижнями давались чути голоси про заложенє сего театру, та ніхто не знав, чи се правда, чи доперва мрії, чи може справді щось було, та розійшлось... Доперва тепер се товариство оголосило про своє істнованє а заразом заповіло перше представленє на день 16-го січня.

Так отже бачимо, що тут беруть ся люди до праці щиро і рішучо, не кричуть але наперед оглядають ся на задні колеса, обчисляють ся з своїми силами і доперва, коли бачать, що дійнуть повзятої цїли, дають знати про се ширшому загалови.

А до праці берєсь товариство з посьвятою — щиро, охотно і витревало — чого найлучшим доказом, що протягом не цілого півтора місяця потрафило приготовити кілька штук і то поважних, як приміром „Сватанє на Гончарівці“, „Галька“, „Нещасне коханє“, та иньші і вже на дни 16 січня, як висше згадано, дає перше представленє: „Запорожець за Дунаєм“.

Цілию сего Товариства є передусїм плеканє нашої прегарної пісні та штуки, а дальше осьвідомлюванє і образованє нашого народу.

Як бачимо, Товариство має гарні задачі та коли їм дійсно відповість, то можемо богато добра надіяти ся з його діяльности.

Бо по перше, на чужині, почуємо свою пісню, а се для нас річ дорога і мила, а передовсїм в місцевостях, де наші люди розкинені; для них буде дуже мило, коли почують пісню, яку сьпівали в ріднім краю, коли на сцені побачуть наші українські танці, наші строї, коли бачити муть ті гарні наші краєвиди, хату, солом'яну стріху, побіч вишневий садок, а там цьвітисті долини. Се річи на позір дрібні, але коли поглянемо глубше, бачити мемо, кілько то споминів вяже ся з тими власне дрібницями. Не один тоді доперва може згадає на свої минувші молодечі літа, які назве щасливими, пригадає собі ті поетичні сїльські вечері і ночи, ті курні хати, в котрих чув себе своїм паном, чув себе свобідним, веселим; тяжко стане йому на серцю, а заразом миломило...

Ба, на сім не конець! — тут віднесе чоловік користь моральну, навчить ся чогось — навчить ся історії нашого поневоленого народу, пізнасть звичаї наших прадідів. Але й се ще не все, бо ще скористає тут загал — нарід. Про нас сьвіт мало знає, а тут чужинці пізнають нас — пізнають наші звичаї, пізнають нашу штуку, нашу мельодійну пісню, нашу поезію, пізнають наші добрі сторони, а доперва, коли нас пізнають, муть нас уважати за нарід, нарід сильний та могучий. Се прийде нам тим лекше, що театр не буде задержувати ся стало в одній місцевости, але буде переїздити з місцевости до місцевости. Отже сьвіт буде нас бачити, буде чути, а коли сьвіт про нас інакше заговорить, тоді можемо надіятись кращої долї. Отже попираймо свій театр, бо тим способом попираємо самих себе.

Іван Жарко.

Хочете іти на фарми?

Майже кождої зими та весни збирають ся деякі наші люди йти на фарми. І то збирають ся не лише такі, що мають кілька соток долярів, але і такі, що мають по кілька тисяч. Та звичайно на „збираню ся“ і кінчить ся, бо Америка край великий, провідати як де що є дуже тяжко, а наш чоловік осторожний, боїть ся втратити тяжко зароблені гроші. І має в тім слушність, бо фармерство не така проста справа, як кому небудь здає ся, можна на нім заробити але можна і втратити. Та тимчасом час утікає а наш чоловік, що хоче фармувати остає і дальше робити у майнах чи фабриці.

Знаючи отсе з розмови та переписки з нашими людьми і закоштувавши по трохи фармерського хліба я би хотів охочим фармувати дати одну раду — може она їм на що придасть ся.

Єсли ви рішились іти на фарму тому, що вам фармерське житє подобаєсь, маєте добре здоровлє, силу, дорастаючі діти ну і доляри в кишени, то ніколи не купуйте відразу своєї власної фарми, але винаредуйте або станьте у фармера бодай на оден рік до роботи. Чому? — Тому, що фармерство взагалі тут в Америці в многім відмінне від фармерства краєвого і друге тому, що кожда околиця має свої спеціяльности до яких треба навикнути і їх навчитись. Словом, коли би ви були фармером з діда, прадіда, сли хочете фармувати денебудь в Америці, вам прийдесь ще богато научитись, а звісна річ, що ліпше учитись на чужім як на своїм.

Памятайте, що если ви вианрендуєте фарму або будете робити у фармера, то ніколи тілько не втратите, як колиб ви купили фарму на власність а опісля показалось, що ви не годні на ній вижити.

Щоби виарендувати землю, або стати до фармера на роботу на се богато фільософії не треба. Славянськіе імиграційне Товариство в Ню Йорку або U. S. Bureau of Distribution або Dept. of Agriculture в Ню Йорку а може навіть редакція „Свободи“ чи других часописий радо дадуть вам вказівки в сїм напрямі. Про услівя аренди в північних Стейтах богато не знаю, за те знаю, що у Вірджінії та других полудневих стейтах землю мож арендувати на дуже корисних услівях. Стати на роботу до фармера ліпше оплатить ся в північних стейтах як на полудни, бо там більше платять, за те в полудневих стейтах дають фармери дуже корисні услівя тим, що хочуть робити на спілку. Звичайно фармер дає мешканє, огород, опал, коні, знаряди, насінє, навіз, словом все — спільник дає лише роботу. Зборами ділять ся по половині з тим, що фармер обтягає собі половину за насінє і ґавіз. Хто не має покладного гроша на виживленє, тому фармер позичає гроші на муку, мясо і т. п., а опісля при обрахунку обтягає. На тих услівях працює тут богато людий на спілку з богатшими фармерів і добре на сім виходять. Я сам міґби приняти одного жонатого і двох—трох самотних на сих услівях, аби робили на спілку.

Ще раз повтаряю: не беріть ся відразу до фармерства на свою власну руку, бо те, що навчите ся через один рік чи арендуючи фарму, чи роблячи на спілку або за готові гроші — заощадить вам неодного цента коли станете ґаздувати на власній фармі.

Послїдними часами пішла бесїда про даровані землї в Мексико, але заки виберуть делеґатів і розслідять усе як належить зійде часу немало. Тай землї там богато — она не втікне а кождий хто хоче фармувати повинен лагодитись завчасу до сего, бо лише сир відкладаний добрий і не споглянете, коли рік мине і слїдуюча зима застане вас знов мріючих про житє на фармі.

Іван Ардан
Penrith, Va.

З житя угорських Русинів.

Між угорськими Русинами слїдне тепер більше чим давнїйше заінтересованє справами просьвіти і піднесеня добробиту народнього. Клич „просьвіта і добробит угорським Русинам“ набрав однак більшого значіня доперва тоді, коли угорське правительство внесло проєкт нового закона виборчого, на підставі якого мали-б бути позбавлені права голосу неграмотні, яких між Русинами найбільше. З того часу пішов по угорській Руси зазив, щоб засновувати курси для неграмотних. Угро-руські часописи „Наука“ і „Недїля“ від осени минулого року не перестають накликувати і заохочувати руську інтеліґенцію (сьвящеників і учителїв) на Угорщині до діла на народній ниві. Успіхи сего вже й слїдні по части. По многих місцевостях позакладано „школи для дорослих“, себто курси для неграмотних.

В кождім числї „Науки“ говорить ся богато про плеканє рідної мови, про церковні школи, до яких як чисто національних зовсїм справедливо привязує ся там велику вагу. Відчуваючи потребу поучаючих книжок для народа, почали як доносить „Наука“ — питомці духовного семинара видавати дешеві книжочки, які будуть продавати ся по 4 і по 2 сотики а також між убогих даром роздавати. Перша така книжочка перше поучає о тім, що дитину не треба пестити, друге о тім, що кождий має сповняти свою роботу, третє о горівці, а четверте о народній орґанізації. Збірка ся написана на угроруськім нарічю. Фонди на виданє сеї книжочки роздобули питомці із складок руської інтеліґенції.

Рівночасно з заходами около піднесеня просьвіти серед угорських наших братів, родить ся і зрозуміне потреби працювати над економічним підвигненєм селянства, чому сприяє теперішний міністер рільництва, Дараний. В протягу минулого року було на угорській Руси 17 промислових товариств, в яких 2.000 родин занимало ся плетенєм кошиків, тесьярством, виробом штучних цьвітів, дїточих забавок і проч., що принесло народови більше як 180 тисяч корон доходу. Всї вироби роблено на замовленя, які збирає дирекція „руської акції“ і розділяє між промислові товариства. В послїднім часі оснували ся ще 3 нові товариства для виробу кошиків, одно для виробу з дерева і два для тканя гунь (опанч). Всї сї товариства дістали від міністерства потрібні машини і матеріял. При кождім товаристві построюють ся робітні. Правительство призначило на біжучий рік 30.000 корон державної підмоги на побудованє таких робітень ще в 4 місцевостях. Подаючи звістку про сї заходи правительства взиває ґазета „Наука“ угорських Русинів, щоби користали з прихильности до Русинів міністра Дараня, та закладали кредитові і промислові товариства.

Дещо з Elmira Heights N. Y.

Жаль стискає за серце, коли чоловік подивить ся на наших людий. Приміром тут, у нас: мала горстка Русинів, та лиш щоб трошки згоди, єдности, то булоб нам дуже добре, бо знаємо, що згода мурує а не згода руйнує. А щож з того. Слова гарні і про них всякий знає, а мимо того між народом про згоду тяжко.

У нас, що чоловік, то з інакшої „партії“, і тому добра нема і небуде, бо один другого, тоб сейчас в ложці води втопив.

І не дивно булоб, щобхоть се були люди з якимись переконанями; але — щоби не помилити ся — більша половина самих анальфабетів, що навіть не знає свого імени підписати, а бере ся рішати питаня, над якими глубоко учені ломлять собі голови. І так один учений ширить соціялізм, але сам його не розуміє, бо недавно з трудом навчив ся доперва свою імя підписувати, але мимо того з наукою як писати своє мено прийшов відразу до такого знаня, що других деморалізує, навчаючи, щоби до своєї церкви не ходили.

Забув сердега, що наш незабутний Кобзар сказав

„І чужому научайтесь, свого не цурайтесь!“.

Другий знов вже страх залюбив ся в бородатих і лізе в багно та ще й других тягне та похваляє аґентів кровавого ката — кровопійця, того, що рік річно не соткам, але тисячам людий закладає стричок на шию. Та чи не знаєш, неуку, що там під его кнутом тобі невільно свобідну пісню засьпівати, тобі не вільно навіть говорити своєю рідною мовою?

А ти похваляєш його аґентів — наганячів і сам шнурок кладеш собі на шию!

Гей, люди, люди, коли ви станете дійсними людьми!...

Проґнози всесьвітного краху.

Економічному житю Европи й Америки загрожує велика катастрофа, аналоґічна до тої, яка між рр. 1870 і 1880 потрясла економічними основами Европи.

Анормальність теперішньої ситуації проявляєть ся головно в сім, що рівночасно дорожіють і гроші і продукти. Звичайно з піднесенєм ціни гроша йде в парі дешевінє товарів, і се зовсім природно й льоґічно. Наші-ж часи принесли таке, що гріш стаєть ся раз-у-раз дорожший, бо його що-раз-то більше потреба та що-раз-то більше за ним глядають, — а рівночасно стають ся дорожшими товари, головно-ж рільничі продукти, бо жнива чергою двох літ були слабі.

Яка причина дорожнечі на гроші? Перш усього відплинуло багато гроша на війну до Манджурії, а потім до Росії й Японії на високо-опроцентовані позички. Японія переживає тепер по побідній війні епоху розцьвіту промислу, котрого грошевий капітал пливе величезними масами з американських і анґлійських банків, абсорбуючи майже цілу їх кредитову силу. Німецький промисл основував ся доси майже виключно на кредиті; коли-ж наслідком зазначених висше обставин станула перед німецьким промисловцями загроза недостачі гроша тай банкротство, напружує Німеччина всі свої сили, щоби зі всіх боків стягати до себе грошеві капітали та охоронити себе перед страшною для загалу населеня катастрофою економічної крізи. Роля Австрії серед тої ситуації є пасивна, бо Австрія не веде ні великої промислової політики, ні заморської торговлі, тай не вкладає надзвичайних сум на публичні роботи. Мимо сього на Австрії відбиваєть ся загальна ситуація не меньш сильно, як у других державах. Французький економіст, Лєроа-Болїє обчисляє, що недостача готівки на всесьвітнім ринку доходить до суми 5 міліярдів франків. Се стан, котрого не можна одним замахом направити. Тай годі предвидіти, як довго він тріватиме; се залежить перш усього від укладу відносин на збіжевім ринку, та в Росії.

Недостача готівки протягнеть ся аж до часу, коли Росія та азіятський Схід накопичать у себе потрібну скількість гроша та перестануть стягати готівку з инших країв. На се вплине головно уложенє політичних відносин у нутрі Росії. Коли там реакція візьме верх та затопить країну опять в море безладу й неспокою, то наплив заграничного ґроша вскорі зупинить ся. Коли-ж конституційне житє дасть Росії ґарантію мирного розвитку та забезпеченє промислово-економічний акції, европейські капіталісти кидати-муть на рентовні російські копальняні й фабричні підприємства що-раз-то нові грошеві капітали.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

Грудень.		
16	Ч	Софронія
17	П	† Варвари
18	С	Сави преп.
19	Н	29. Николая Ч.
20	П	Амврозія еп.
21	В	Патапія, Пр. З.
22	С	Неп. Зач. Пр. Б.

— Нова машина до науки читаня, писаня і рахованя. Унґварська „Наука“ доносить, що її редактор, о. Августин Волошин винайшов машину до науки читаня, писаня і рахованя. Є се зложена з трех частий таблиця, з яких верхня, що служить до писаня, отвирає ся на правий бік мов двері. Під верхньою таблицею є друга з движимими буквами, а з під сеї висуває ся в лівий бік третя до науки рахованя. Ся „машина“ — як її назвав винахідник — коштує 50 к, (а з мадярськими і руськими буквами 70 К). Угорське міністерство просьвіти одобрило сей винахід і поручило его до уживаня в школах. Оноді о. Волошин демонстрував свій винахід в школі, а присутні гості (епископ Фірцак, шкільний інспектор і учителі) висловили ся з признанєм про сю складану таблицю.

— Страшні помилки. Російське судівництво, що так обильно шафує вироками смерти, характеризують отсі знаменні факти. В Почепі чернигівської ґубернії убито в 1907 р. купця Баховського, його дорослого сина та субєкта, а жінку, невістку і 8-літну внучку тяжко поранено. Злочин доконано для грабежи і воєнний суд потягнув за се до відповідальности прислугу Баховських, якогось Толстопятева і його свояка Жмакина, а також Жидів Ґлюкера, Дискіна і Копісарова. Між иншими Ґлюкера і Жмакина пізнала ранена 8-літна внучка Баховського. Справа скінчила ся тим, що воєнний суд засудив Ґлюкера на кару смерти Жмакина вислали в каторгу а Толстопятова в тюрму. Двох инших увільнили. Згідно з вироком Ґлюкера повішено. Однак один поліційний урядник не перестав займати ся тою справою і тепер, по двох роках, йому удалось викрити властивих виновників. Є їх чотири, між ними три каторжники. Один з них вже признав ся до злочину. Відбуде ся нова розправа, але Ґлюкера, котрого повішено невинно, вже суд не воскресить. — Подібний випадок став ся в Варшаві. В 1907 р. зробив хтось замах на аґентів тайної поліції, Іревцова і Толстолужского. Оба вийшли ціло, а до відповідальности потягнено якогось Бронислава Марчука. Оба аґенти зізнали, що пізнають Марчука як напасника, однак суд їм не повірив і Марчука увільнив. Минув рік і перед воєнним судом станув знов якийсь Станислав Марчук, іменник, але навіть не свояк попередного. Станув під тим самим замітом і сим разом ті самі сьвідки вказали на нього як виновника замаху. Суд під проводом ґенерала Хоньского (Поляка) засудив тепер Станислава Марчука на смерть через повішенє і вирок виконано перед кількома тижнями. Марчук згинув, хотяй згадані два аґенти вже в першім випадку показали ся негідними віри і хотяй суд не був переконаний про його вину.

— Напруженє між Австрією а Росією. Цїсарські маневри в будучім році відбудуть ся в Галичині. В тих маневрах мають брати участь корпуси: перемиський, львівський і кошицький. Се має полученє з побільшенєм тих корпусів, що робить велике вражінє. І так в европейській ситуації загально вказують на велике напруженє між Австрією а Росією. Вказує на се острий тон, який панує між австрійським мінїстром заграничних справ Еренталем і російським мінїстром загр. справ Ізвольським. Не даром то Росія утримує шпіонів у Галичині і сипле рублі.

— Фабрика штучних яєць. В Новім Йорку є спеціяльна фабрика штучних яєць. Торговля тих яєць розширяєсь по Америці. При помочи хемії, вдалось вченим людям знайти ті первні, з яких складає ся яйце і при помочи всяких приладів роблять штучні яйця. Жовтко фабрикують з кукурудзяної муки, оливи і инших річий, машини те штучне жовтко заокруглюють, поволікують білком, а коли воно ствердне, вбирають ґіпсовою поволокою. Опісля кидають такі яйця у кипячу воду, при чем поволока ґіпсова твердне. Так зроблені яйця витревалі і не скоро псують ся. Торгавля сими яйцями розповсюджена вже по цілій Америці, а навіть вивозять великі транспорти до чужих країв, а в першій мірі до Азії.

— Московські запроданці. Що кілька місяців викривають ся що раз нові кацапські запроданці-шпіони Росії. Оноді поліція арештувала у Львові в кацапськім інтернаті студентів „Общое житіе“ ученика VI. кл. ґімназіяльної зі Самбора, Владиміра Добрянського і його батька о. Добрянського, пароха Ясениці замкової, турчанського повіта. Арештовано їх за шпіґуньство в хосен Росії. Військові власти ще перед двома тижнями викрили, що Владимір Добрянський робить фотоґрафічні знимки військових маґазинів і мостів в околицях Самбора та робить при тім якіїсь записки. Повідомлена про те прокураторія зарядила увязненє Добрянського. Він однак утїк до Львова і укрив ся з інтернаті „Общое житіе“ в „Нар. Домі“. Там його саме арештувано і поручено жандармам відставити до Самбора. Рівночасно переводжено ревізію в домі о. Михайла Добрянського. Ревізія дала надсподіваний вислід. Найдено у него листи „Охрани“ ґенерального штабу варшавського і від ґр. Бобрінського. Судія забрав переписку і увязнив о. Добрянського. Обох арештованих поміщено в слідчій вязниці в Самборі. Увязнений о. Добр. є братанком дра Добрянського, радника двора, звісного з процесу Ольги Грабар. Поліція не дає ніяких пояснень, але не перечить, що при ревізії найдено простору листову переписку, яка компромітує богато осіб, що стоять на чолї москвичівського табору.

— Доля християн в Туреччині. Як тяжко живе ся християнам, передовсім Грекам, під новим, конституційним турецьким правлінєм, видко з меморандум, яке царгородський патріярх Йоаким III. предложив разом з членами синоду і народного совіта в серпні с. р. вел. везирови. В нім говорить ся, що атмосфера в нинішній Туреччині є пересичена грабежами, убійствами і стонами нещасних жертв, яким не лишає ся нічо иньше, хиба виречи ся своїх прав, або вмерти. Меморандум, щоб не бути голословним, наводить богато примірів тої молодотурецької господарки. І так пр. в Кидоніях турецке військо ограбило церкви, з людий одних поубивало, других в тюрми засадило; навіть митрополитови грожено смертію. А Кидонії не одинокі. Подібні кроваві річи — в Туреччині не новина; новина лиш се, що вел. везир, замість вислухати жалів, звернув увагу патріярхови, що его компетенція обмежує ся на церковні діла, а в инших справах не прислугує йому право заступити ся за своїми вірними. Під давним ріжімом таке не бувало: патріярхат виконував не лиш се право, але й тішив ся многими привілеями. Значить ся, Церков не конче добре виходить на молодотурецькій конституції.

— Нова часопись на Буковині. В грудні с. р. почне виходити в Чернівцях нова часопись політична, призначена для хліборобів. Видавати єї буде що тижня політ. тов-о „Руска Рада“. Редактором має бути п. А. Веретельник, б. редактор „Народного Слова“ у Львові. (Редакцію „Нар. Слова“ обняв вже п. М. Курцеба).

— Розкопи в Ханаан, ведені в останних часах, вказують наглядно, чому Ізраїлтяни бояли ся — по словам книг Мойсея забрати приступом ханаанські міста. Розкопані укріпленя старого міста Газер показують, що то місто було в тих часах майже не до здобутя. Газер був окружений двома високими і широкими мурами, такими, що на них могли два вози виминути ся. Ті мури стояли ще на горбі, на якім побудовано Газер. В мурах було 30 башт. А мимо того Газер попадав двічи в руки ворогів. Раз здобув его фараон а другий раз сирийский полководець Бакхід. Один і другий збурили були частину мурів і таким чином могли війти до міста.

— З воздухоплавства. Машини до лїтаня є троякої системи: монопляни з одною площею, біпляни з двома площами в виді скринки і тріпляни з трема площами в виді двох скринок поставлених одна над другою. Найбільшу будучність мають перед собою монопляни, бо є найлекші, найдешевше коштують, займають мало місця і дають ся легко розібрати. Проте найчастійше можна тепер чути про виступи на мотоплянах. Оноді показував ся в Петербурзі воздухоплавець Ґіот на моноплянї. При першім взлеті перелетів він на висоті 15 метрів 6 кільометрів в 6 мінутах, а при другим підніс ся до висоти 25 метрів і перебув у воздухах близько пів години. Виступ повів ся вповні, а видців було до 40 тисяч. Оноді в Варшаві мав виступати один з воздухоплавців на машині до лету системи Воазіна. Однак задля великого вихру (20 м. на секунду) виступ відкликано і звернено публиції гроші. Виступи з машиною до лету є поплатні. Воздухоплавець Блеріо не виступає за дешевше як 50.000 К. Очивидно, що при тім заробляє не лише він, але й підприємцеви лишають ся грубі гроші.

— Православні проповіди українською мовою. Епархіяльний з'їзд, що тепер відбуваєть ся в Київі мав між иншим висловити ся про значінє церковних проповідий місцевою мовою в боротьбі з католицтвом та сектанством. Така точка була в проґрамі з'їзду. В „кулуарах“ сьвященики дуже прихильно ставили ся до ідеї проповіданя українськ. мовою, признавали повну рацію її, але на засіданю, коли дійшла черга до сего питаня, ніхто й рота не розкрив, щоб промовити хоч слово в оборону його! Страшно стало бідним пан-отцям, щоб, буває, начальство не розгнівало ся та не вигадало якої „анафеми“. Так отже для бизнесу то в царославних церквах в Росії вільно послугувати ся українською мовою. Позатим вона заборонена. Зрештою, тої самої тактики держать ся і наші деякі батюшкове. щоб тим лекше баламутити наш несьвідомий нарід. Але коли його вже возьмуть в руки то тоді сейчас вводять російську мову і в проповідах і в школі. Прикладів на се маємо в Америці доволі.

ALLENTOWN, PA. бр. сьв. Ар. Михаїла від. 147 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 19. грудня 1909, то є в неділю, о год. 12-ій на гали Май ка Паладіші на Filgman st. Вибір нового уряду; нових членів буде принимати ся без вступного через 2 місяці, то є грудень і січень. На річнім мітинґу мусять явити ся всї члени, бо котрий не явить ся, буде покараний 50 цт. а урядник 1 дол.

І. Дешевский пр.,
Ю. Луців секр.

DERRY, PA. бр. сьв. Ів. Хр. від. 227. повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинґ відбуде ся 19-го с. м. Пів до другої по пол. розпічне ся молодих, збере ся розмет і буде принимати ся нових членів. О 2-гій год. розпічне ся мітинґ старших і по отвореню вітчитає ся спис всїх членів, зазначить ся неприсутних. опісля відчитає ся протокол з послїдного мітинґу. Дальше наступить приниманє нових членів за пів вступного від 25 літ до 35 до братства, та збиранє місячних вкладок і розмету. Члени котрі довжні, мають вирівнати всї свої залеглости. Відбуде ся доповненє виборів Виділу, та справозданє з приходів і розходів за цілий рік як рівнож справозданє з цілої діяльности від заложеня. Від присутности на сім мітинґу звільняє ся лишень отсих членів, яких поворотний тикет коштує більше як 2 дол. Член неявивший ся або спізнивший ся заплатить 1 дол. а Виділовий 2 дол. кари.

Вас. Баран предс.,
Юстин Медвідь секр.,
Антін Королевят кас.

ST. LOUIS, MO., бр. сьв. Арх. Мих. від. 14 подає до відома, що річний мітинґ відбуде ся в неділю 19. Децембра 1909 о першій годині по пол. Має явити ся кождий член під карою 50 цнт. Оправдані будуть неявленя ся лиш тих членів, котрі мусять платити висше 1 доляра за тикет на трен. Вибір уряду на рік 1910

Ал. Валевский предс.,
Мих. Ридзик кас.,
Гр. Копча секр.

RHONE, PA. бр. сьв. Спаса, від. 29. подає до відома всім своїм членам, що річний мітинґ відбуде ся в неділю, дня 26 Децем. с. р. Початок о год. другій по пол. на Волковій гали в Rhone, Pa. Вибір нового уряду і полагодженє всїх недокінчених справ Кождий довгоючий член має вирівнати свій довг. Неявивший ся член на той мітинґ заплатить 50 цт. кари.

Т. Гулик предс.,
Г. Озоґа секр.

G181

Аматорскій Кружок
в Бутлер, Па.
відограє театральне
ПРЕДСТАВЛЕНЄ
ПОДОРОЖ СЬВ. МИКОЛАЯ
в день празника Сьв. О. Николая, 19. Грудня, о год. 7½ вечером в гали церковній. Вступ від особи по 25 цт. Весь дохід призначений на церков. Просимо всїх Русинів о численну участь.

Комітет.

Два представленя
на дохід гр. кат. Церкви Пренепор. Зачат.
В НЮ БРІТЕЙН, КОНН.,
в гали п. на Gold ул.
І-ше відбуде ся
дня 18-го грудня 1909 о годині 7½ вечером
„ГОСТИНА СЬВ. НИКОЛАЯ“
II-ге відбуде ся
дня 19-го грудня 1909 о годині 7½ вечером
„ПОКАРАНА КРАДІЖ“.
По обох представленях вигравка красних річей.
Крісло І-шо рядне 50 цт. II-го 35 цнт. III-то 25 цнт. IV-то 15 цнт.
Просимо всїх Русинів о численну участь.

Комітет.

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.

Їх Преосвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський єпископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балог, 712 Carson st. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут Кульчицький, Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чегін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, 391 Maple Ave Kingston, Pa.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин, 411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антін Цурковський 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Головний організатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton Str., Holyoke, Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Союза знаходить ся під числом 123 Sussex St., Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз" — Принимає членів до 45 літ життя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг або рук $1000.00.

б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ДЛЯ П. П. СЕКРЕТАРІВ Р. Н. СОЮЗА.

Повідомляю раз на все, що всї гроші належачі до каси Р. Н. Союза, посилає ся так: на money order-ах або чеках вписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний Секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловський,
Голов. Секретар.

Ч. 1120. КВІТ $150.00

на сто пятьдесять долярів, котрі уряд місц. братства ч. 120 отримав як посмертну запомогу по Федорі Бобурчак з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Spangler, Pa. 6. Децембра 1909.
Михаїл Белей.

Свідки:
Юрко Войто,
Луцьо Ференц.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 120.
Іван Венґрин предс.,
Михаїл Белей секр.

Ч. 1143. КВІТ $100.00

на сто долярів, котрі Ева Бобурчак отримала як посмертну запомогу по мужу Федорі з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Spangler, Pa. 6. Децембра 1909.
Ева Бобурчак.

Свідки:
Юрко Войто,
Луцьо Ференц.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 120.
Іван Венґрин предс.,
Михаїл Белей секр.

Ч. 1144. КВІТ $100.00

на сто долярів, котрі п. Іван Філіп отримав як посмертну запомогу по Федорі Бобурчак з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Spangler, Pa. 6. Децембра 1909.
Іван Філіп.

Свідки:
Юрко Войто,
Луцьо Ференц.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 120.
Іван Венґрин предс.,
Михаїл Белей секр.

Ч. 1145 КВІТ $149.00

на сто сорок девять долярів котрі п. Іван Шидвар отримав як посмертну запомогу по Федорі Бобурчак з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Spangler, Pa. 6. Децембра 1909.
Іван Шидвар.

Свідки:
Юрко Войто,
Луцьо Ференц.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 120.
Іван Венґрин предс.,
Михаїл Белей секр.

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

ELIZABETHPORT, N. J. бр. св. Арх. Мих. від. 142 подає до загального відома, що в місяцях падолисті і грудню буде приниматися нових членів до братства без вступного.
С. Байтал секр.

SCRANTON, PA. бр. св. Вас. Вел. від. 229 подає до відома, що річний мітинґ відбуде ся 19-го с. м. в гали під церквою св. Володимира на 7-ій вул. Кождий член мусить явити ся і вирівнати свої довги, бо в противнім разї зістане виключений з бр. і Р. Н. Союза. Справоздане касове і вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари.
Б. Дзьобко секр.

SCOTTDALE PA. бр. св. Ів. Хрест. від. 36 подає до відомости, що дня 19 Децем. 1909 р. відбуде ся річний мітинґ. Вибір нового уряду. Буде приниматися нових членів. Кождий член, котрий довгує має свій довг вирівнати, та кождий член має явити ся. Неявивший ся член на той мітинґ заплатить 25 ц. а урядник 50 цт. кари.
Мик. Зорило предс.,
Іван Корба секр.
Іван Бибель кас.

MINERSVILLE, PA. бр. св. О. Ник. від. 78 подає до загального відома, що 19-го грудня відбуде ся річний мітинґ в церковній гали точно о 1-ій год. по пол. Кождий член мусить явити ся і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разї зістане виключений з братства і Р. Н. Союза. Справоздане касове і вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари.
В. Крамар предс.,
А. Марцінко кас.,
І. Вайда секр.

TAYLOR, PA. бр. св. О. Ник. від. 92. подає до загальної відомости, що буде приниматися нових членів до брат. без вступного в місяцю Листопаді і Грудню. Мітинґи відбувають ся дня 21. Листопада і 19 Грудня в гали Jones Hale Grow st.
Й. Сенюк секр.

SYRACUSE, N. Y. сестрицтво Непор. Зачатя, Преч. Діви Марії, від. 200 подає до відома, що річний мітинґ має відбути ся 19. грудня 1909 в читальни, 927 W. Fayette st. Початок о 2. год. по полудни. На тім мітинґу буде вибір нового уряду на рік 1910. Кожда з членкинь має прийти і вирівнати свої довги, бо в противнім разї буде вичеркнена з сестр. і Р. Н. Союза. Неявивша ся на мітинґ підлягає карі 50 цт. а урядничка 1 дол.
Іван Фецич секр.

KINGSTON, PA. бр. св. Арх. Мих. від. 208 подає до відомости, що дня 19 грудня відбуде ся річний мітинґ. Кождий член мусить вирівнати свій довг, бо член довгуючий не буде мати голосу на річнім мітинґу.
П. Евин предс.,

BEAVERDALE, PA. бр. св. Арх. Мих. від. 126 подає до відома, що 19-го с. м. відбуде ся річний мітинґ. Початок о 2-ій год. по пол. Справоздане касове і вибір нового уряду. Нових членів буде приниматися за половину вступного. Кождий член мусить явити ся і свій довг вирівнати, бо в противнім разї зістане виключений з бр. і Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари.
М. Кремпа предс.,
М. Шлїфка секр.

BURNSIDE, CHICAGO, ILL. бр. св. Петра і Павла від. 165. подає до загальної відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 19. грудня 1909 зараз по Службі Божій о годині пів до одинайцятої перед обідом в гали під числом 1200 93-rd & Woodlawn Ave. Кождий член має вирівнати довг до каси братства; котрий не виплатить довгу буде вичеркнений з братства і Р. Н. С. Справоздане касове і вибір нового уряду. В місяцю Грудню принимаємо нових членів без вступного а до Р. Н. С. після Статута. Кождий член мусить явити ся на той мітинґ. Неявивший ся член підлягає карі 75 центів а урядник 1.50
Гр. Гавриляк предс.,
Ст. Куцоловский секр.,
Йос. Щурко кас.,

WHITNEY, PA. бр. Трех. Сьвят. від. 35. подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 19-го с. м. Початок о 1-ій год. по пол. Кождий член мусить явити ся. Неявивший ся заплатить 50 цт. кари.
Н. Собчишак предс.,
М. Волчко секр.

NEW YORK, N. Y. бр. сьв. Володимира, від. 108. подає до відомости, що місячний мітинґ відбуде ся в суботу, дня 18-го грудня під ч. 167 E. 4-th st. точно о 8-ій год. вечером. Взиває ся всіх Братів, щоб прибули, позаяк суть дуже важні справи до залагодженя.
Гр. Черкас рек. сек.

SWOYERS, PA. бр. сьв. Ар. Михаїла, від. 197 подає до відомости що річний мітинґ відбуде ся дня 19. грудня. Початок о другій годині по пол. під церк. св. О. Николая в Своерс, Па. 1) Справоздане касове, 2) вибір нового уряду. Кождий член має явити ся і вирівнат исвої залеглости, бо в противнім разї зістане виключений з братства і Р. Н. Союза. Неявивший ся член на річний мітинґ заплатить 50 ц., а урядник доляра кари.
Лесько Лазар предс.,
Андр. Лужецкий секр.
Яцко Квачан кас.

HOLYOKE, MASS. бр. сьв. Ів. Хрестителя від. 52 подає до відома, що річний мітинґ відбув ся на дни 5. Децембра 19109, на котрім старий уряд здав справоздане з цілорічної свої діяльности, а опісля вибрано новий уряд, як слідує: М. Беля предс., Гр. Янїшевский м. пред., М. Накрейко сек. ф., М. Антонишин сек. рек., Гр. Приступа кас., Ст. Затирка міс. кас.; З. Горчиньский і С. Довгань контрольори; М. Вайненберг, В. Гачиньский, В. Баворовский і Ст. Чупкивич опікуни хор.; О. Дідич і Ю. Затирка дверник.
Мих. Накрейко секр.

PLEASANT VALLEY, PA. бр. сьв. Арх. Мих. від. 80 подає до відома, що 19-го грудня с. р. відбуде ся річний мітинґ точно о 1-ій год. по пол. Кождий член має явити ся і вирівнати всї свої залеглости, бо в противнім разї зістане виключений з бр. і Р. Н. Союза. Справоздання і вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари.
А. Криванич предс.,
І. Демко кас.,
П. Славник секр.

WILKES BARRE, PA. брат. сьв. О. Николая від. 99 подає до відома, що вибрано слїдуючий новий уряд на річнім мітинґу: І. Капіцкий пр., Ів. Курач кас., Мих. Годованьский скр. А також подає ся до відома, що бр принимає нових членів до 25 літ без вступного а від 25 до 45 за половину вступного через місяці Грудень і Січень. Рівнож наше братство має виступити в параді в неділю, 19. Грудня та неявивший ся член заплатить 1 дол. кари.
М. Годованьский секр.

MT. CARMEL, PA. брат. сьв. Володимира від. 75 подає до відомости, що дня 2-го січня 1910 відбуде ся річний мітинґ зараз по службі Божій в церковній гали. Справоздане касове і вибір нового уряду. Кождий член безуслївно мусить явити ся і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разї зістане виключений з бр. і Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари.
Т. Хомяк предс.,
В. Карляк кас.,
І. Голда секр.

NORTHAMPTON, PA. брат. Успенія Пресв. Богородиці від. 33 Р. Н. С. повідомляє, що дня 28. листопада відбув ся річний мітинґ. До уряду війшли слїдуючі урядники: Гав. Онущак пр., Ст. Цап кас., Мих. Петрик секр. Братство має маєтку в касї 2.000 долярів і свій двоакровий цминтар. Заразом дає до відомости позамісцевим членам, щоби гроші висилали до нового секретаря: Мих. Петрик, Box 48.
Тарас Кокоцкий з. секр.

FORD CITY, PA. бр. сьв. О. Николая від. 63, подає до відома, що дня 19. грудня с. р. відбуде ся річний мітинґ. Початок точно о год. 1-ій по пол. Вибір нового уряду і принимане нових членів за половину вступного. Мусить явити ся кождий член так з Форд Сіти як і поблизьких місцевостий. Котрий не явить ся, заплатить 1 дол. а урядник 2 дол. кари.
Стеф. Гнатов предс.,
Семан Баль секр.,
Ів. Одрехoвский кас.

BERWICK, PA. Бр. сьв. О. Николая, від. 153 подає до загальної відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 19. с. м. о годині другій по пол. на гали під церквою. Вибір нового комітету. Хто не явить ся і не вирівнає довгу, буде виключений з брат. Хто не мешкає в місцевости, просимо зголосити ся
А. Савчук А. Цуркович.

SCRANTON, PA. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 160, подає до відома, що річний мітинґ відбуде ся дня 26-го с. м. Кождий член безуслївно мусить явити ся. Справоздане касове з цілого року і вибір нового уряду. Член неявивший ся на сей мітинґ заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари.
Лешко Демко секр.

BROWNSVILLE, PA. бр. сьв. П. і П. від. 6. подає до відома всїм членам, що 26-го с. м. відбуде ся річний мітинґ. Початок о год. 1-ій по пол. Справоздання і вибір нового уряду. Кождий член має явити ся і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разї буде виключений з бр. і Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 1 дол. а урядник 2 дол. кари.
Ів. Петришко секр.

PORT BOWKLEY, PA. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 223 подає до відома всім членам, що дня 19-го Децембра відбуде ся перший річний мітинґ. Кождий член мусить вирівнати свій довг; член довгуючий не буде мав права голосованя. Обрахунок каси з цілого року; контрольоване книжок і вибір нового уряду на рік 1910. Неявивший ся член підлягає карі після ухвали.
Стеф. Запоточний секр.

BROOKLYN, N. Y. брат. Пр. Тройці, від. 203. подає до загальної відомости, що на річним мітинґу вибрано слїдуючий новий уряд: М. Завируха пр., О. Джоґон з пр., П. Приступа кас., Ан. Кїсь з. кас., Ю. Павчак секр. рекорд., Ва. Котик ср. фінан., П. Муж, Гр. Тимчишин, контр. комісія, Гр. Кокольский капітан, Семко Лаврик дверник.
Павло Войтович секр.

SCRANTON, PA. бр. сьв. Володимира від. 162. подає до відома всїм своїм членам, що річний мітинґ відбуде ся дня 19. Грудня 1909 р. в церковній гал: зараз по Службі Божій. Кождий член мусить явити ся на сей мітинґ і свої залеглі довги вирівнати, бо в противнім разї зістане виключений з бр. Справоздане касове і вибір нового уряду на 1910 рік. Неявивший ся член заплатить 50 цт. а урядник 1 дол кари.
І. Богуцкий секр.

McKEESPORT, PA., бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 48. подає до відомости всїм членам так місцевим як позамісцевим, що річний мітинґ відбуде ся дня 19. грудня 1909, на котрім кождий член має вирівнати свої залеглости. Вибір нового уряду. Неявивший ся член підлягає карі один доляр а урядник два дол.
Петро Фринцко предс.,
Лука Багрій секр.

ALTOONA, PA. бр. Неп. Зач. Пр. Діви від. 145 подає до відома, що 19. грудня відбуде ся річний мітинґ. Початок о год. 1-ій по пол. в гали під ч. 2029 11-th ave. Справоздане касове і вибір нового уряду. Кождий член безуслївно мусить явити ся і вирівнати всї свої залеглости бо в противнім разї зістане виключений. Неявивший ся член заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари. Нових членів буде приниматися без вступного.
Гр. Сеньків предс.,
Мих. Гринь кас.,
С. Мельник секр.

TAYLOR, PA. бр. сьв. О. Ник. від. 92 подає до відомости усім що річний мітинґ відбуде ся 19 грудня. На мітинґу буде приниматися нових членів до братства без вступного. Упрашає ся усіх членів щоби кождий явив ся на мітинґу і вирівнав свої довги. Котрий член не явить ся на мітинґу заплатить 25 ц. а урядник 1 дол. кари.
Й. Сенюк секр.

LANCASTER, N. Y. бр. сьв. Вас. від. 87 подає до відомости всїм членам, що річний мітинґ відбуде ся дня 19. грудня с. р. в гали „Odd Fellow" Cushing Bl. на Central Ave. Початок о 7-ій г. по полудни. Кождий член безуслївно мусить явити ся і вирівнати свої залеглости бо в противнім разї зістане виключений з бр. і Р. Н. Союза. Порядок мітинґу: збиране розмету, справоздане касове і всїх урядників, принимане нових членів до бр. без вступного а до Союза після статутів, полагоджуване иньших справ, вибір нового уряду і закінчене мітинґу. Неявивший ся член підлягає карі 1 дол. а урядник 2 дол.
Пав. Трояновский предс.,
Вас. Москаль кас.,
Стеф. Кінь секр.

EMERALD, PA. бр. сьв. Ар. Мих. від. 205 подає до відома, що річний мітинґ відбуде ся дня 26 грудня; кождий член має явити ся; неявивший ся заплатить кару. Вибір нового уряду на рік 1910.
Яков Грабар Филипів пр.,
Кароль Турок кас.,
Яков Грабар Проців секр.

MONESSEN, PA. Сестр. Неп. Зачатія Пр. Діви від. 230 Р. Н. Союза подає до відома, що річний мітинґ відбуде ся 19 грудня с. р. в Малиняковій гали межи 5 а 4 Schunmaker Ave. Кожда членкина має явити ся безуслївно, бо котра не явить ся і не вирівнає свого довгу буде зуспендована з сестрицтва і Р. Н. С. Котра не явить ся на мітинґ заплатить 50 ц. а урядничка 1 дол. кари.
Анаст. Крупяник предс.,
В. Сивик кас.,
Анна Солян секр.

McKEES ROCKS, PA., сестр. сьв. Надії від. 214 подає до загальної відомости всім членкиням, що річний мітинґ відбуде ся на дни 26 грудня о год. першій по полудни в гали церковній. На сей мітинґ мусять явити ся всї членкині безуслївно. В разі не явленя ся заплатить кару 25 цт. а урядничка 50 центів. Справоздане касове, і другі справи з цілого року, та вибір нових урядничок. Будемо принимати до сестрицтва без вступного а до Союза після статута.
Анна Кульчицка предс.,
Пілагія Галас секр.,
Марія Андрейчин кас.

ST. LOUIS, MO. бр. сьв. Володимира Вел., від. 179 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 19. грудня с. р. Початок о першій год. по пол. в церковній гали. 1) Справоздане касове 2) вибір нового уряду. Кождий член мусить явити ся і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разї зістане виключений з братства і Р. Н. Союза. Неявивший ся член на річний мітинґ заплатить 50 ц., а урядник доляра кари.
Вас. Колодій пр.,
В. Пасічник секр.,
П. Зарубинський кас.

BARNESBORO, PA. бр. сьв. Ап. Петра і Павла від. 166 Р. Н. С. подає до відомости що дня 19. Децембра відбуде ся річний мітинґ. Вибір нового уряду на слідуючий рік. Напоминає ся тих членів, котрі довгують щоб свій довг вирівнали; член або урядник буде покараний грошево, єсли не появить сь на сей мітинґ.

Йос. Фелтович предс.,
Вас. Фишанич кас.,
Нестор Ревак секр.

SPANGLER, PA. бр. Бл. Пр. Бог. від. 120 подає до відомости своїм членам, що річний мітинґ відбуде ся дня 19. грудня. Початок о годині 1. по полудни. Вибір нових урядників і справоздане касове, а також буде принимати ся нових членів від 16 р. до 30 за половину вступного. На той мітинґ має явити ся кождий член і вирівнати свої довги, бо не явивший ся член і не вирівнавший своїх довгів буде виключений. Неявивший ся заплатить 50 ц. а урядник 1 дол. кари.

І. Венґрин предс.,
М. Велей секр.,
М. Смарш кас.

CURTIS BAY, M. D. бр. сьв. Петра і Павла, від. 81 подає до відомости, що дня 26. Децембра відбуде ся річний мітинґ. Кождий член мусить прийти. Вибір нового уряду на рік 1910, обрахунок каси. Всї довжники мусять вирівнати старі довги під утратою всяких прав у від. Неявивший ся член заплатить 50 ц. а урядник 1 дол. кари.

Петро міскiв предс.,
Іван Валеґа кас.,
Йосиф Дурдела секр.

McKEESPORT, PA. Тов. „Запорожска Січ", від. 132 подає до відомости своїм членам, що річний мітинґ відбуде ся дня 26-го Грудня 1909. Кождий член мусить явитись і вирівнати свої залеглости за рік 1909. Вибір нового уряду на рік 1910. Член неявивший ся підлягає карі 1 дол. а урядник 2 дол. Член неявивший ся на мітинґу і нехотївший заплатити кари буде виключений з Тов. і Р. Н. Союза.

Петро Сова предс.,
Йосиф Шушереба секр.,
Дмитро Хоціньский кас.,

DONORA, PA. бр. сьв. Димитрія, від. 157 подає до загальної відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 26. Грудня 1909. Вибір уряду на рік 1910. Кождий член має явити ся о год. 1-ій по полудни. Неявивший ся заплатить 50 ц. а урядник 1 дол. кари. Так само буде ся принимати нових членів до братства без вступного а до Р. Н. С. після статута. Мітинґи відбувають ся на 5-ій улици в гали під церквою.

Ів. Цепко секр.
Теодор Біл предс.,

SAYRE, PA. бр. сьв. Бл. Пр. Богородиції подає до відомости всім своїм членам, що дня 19-го грудня відбуде ся річний мітинґ. Початок о 7. год. вечером. Справоздане касове і вибір нового уряду; кождий член безуслівно мусить явити ся і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі зістане виключений з брацтва і Р. Н. С. Неявивший ся член заплатить 50 ц. а урядник 1 дол. кари.

М. Зубинько предс.,
А. Лучейка секр.
Д. Новак кас.

HAZLETON, PA.

Отсим даємо до відомости що Перші Загальні Збори, Читальнї „Просьвіти", відбудуть ся дня 16-го Януара (лат.) о год. 6-ій вечером під ч. дому 196 cor. S. Pine & Noble Ct. Hazleton, Pa. На ті збори запрошуємо сердечно усіх Газлетонських так із околиці Русинів.

Теодор Поливка предс.,
О. Шараварко секр. 47—

— Повідомляє ся всіх мешкаючих на Вестах, що в St. Louis, Mo. є гр. кат. руска церков [illegible]спенія Пр. Богородиці на Dolman & Hickory st. недалеко Union дипо, а теперішна нова адреса сьвященика звучить:

Rev. D. Chomiak,
1125 Dolman str.,
48-51 St. Louis, Mo.

Капітал.

Головним образом капіталу є гроші. Однак капітал називає ся теж кожда цінна річ, яка може приносити дохід. Ми привикли нинї чути богато таких висловів як „капіталїст", „капіталїстичний устрій", „капіталїстичний лад", „капіталїстичний визиск", „пановане капіталу і т. п. тож не від річи буде нам розібрати троха докладнійше, що то таке той капітал, яку він ролю відграє в житю сьвіта, як він розвиває ся, та які він наслідки по собі лишає.

Ми привикли видїти, що найбільшу силу нинї у сьвіті мають найбільші богачі, ті що найбільше мають капіталу, тобто маєтку, який їм приносить що раз нові доходи. Сї богачі або як їх нині зовуть — капіталісти є просто панами сьвіта і їм у службу ідуть не лише мужики і робітники, але їм служать і учені, ґрафи і пануючі, нинїшні правлїня і народи, одним словом цілий сьвіт. Все нині корить ся перед всемогучим грошем, перед всесильним капіталом і пара тисячів щасливців, що величезну більшість богацтв сьвіта в своїх руках згромадили, є нинї всемогучими панами. Нам нині видає ся навіть неможливим, щоб воно інакше могло бути.

А прецїнь воно було колись інакше і на будучність мусить ся воно змінити, коли люд робучий захоче стати паном сьвіта.

Як жеж воно було давнїйше з тим капіталом?

Давнїйше, ще так пару сот літ у зад, панувала над цілим сьвітом шляхта родова, себто потомки „славних" родів, яких колись за прислуги пануючі підносили до стану шляхоцького і надавали їм ріжнородні привілєї (тобто лїпші права), які їм давали велику власть в краю та державі. Міг хтось мати міліони тоді, але як він не вродив ся шляхтичом, не походив з якого старого роду шляхоцького, то не мав в краю анї в державі жадного значіня, жадного впливу і мусїв слухати шляхти, мусїв її служити. Що більше, богачі тодїшні були навіть в погорді у шляхти, бо вони мали свої богацтва з праці, тобто найчастійше з того, що займали ся торговлею, яка їм приносила великі зиски, а шляхта цурала ся праці, а особливо понижаючим ремеслом уважала вона торговлю. Тож тих богачів шляхта признавала лише тоді, коли треба було її від них гроший, а впрочім вона ними гордила і не давала їм в державі жадних прав, жадного значіня, жадного впливу. Розуміє ся, що пануючі тоді тримали з тою шляхтою і робили лише те, на що та шляхта згоджувала ся. Той устрій давний, ті порядки суспільні, у яких найбільшим паном була шляхта родова, називав ся устроєм февдальним або шляхоцьким.

(Далі буде).

ПІТСБУРГ! ПОЗІР!

Заходом членів Читальнї ім. Маркіяна Шашкевича в Пітсбурґу,

при співудїлї читальнявого хору та місцевих Товариств відбудуть ся в день Покровителя Руси, сьв. Николая,

в недїлю, дня 19. грудня

в руській галї при 7-ій ул. на Савт Сайд

Сьвято-Николаївські Вечерницї.

ПРОГРАМА:

1. Бортнянський — Восхвали імя Бога моего, мішаний хор.
2. Кониський — Проповідь на горі, деклямація, Анна Костишак.
3. Д. Млака — На чужині, деклямація, Антоніна Ручка.
4. Діточі сьпіви.

5. Подорож сьв Николая
сценїчна картина в 2 ох діях.

Особи:

1. Ангел — М. Костышак	Бабуся — А. Костишак
2. Ангел — М. Замленьска	Грицько — Лев Кульчицкий
3. Ангел — А. Гуретяк	Жид — Варунок
4. Ангел — М. Вовчко	Орися, дитина — А. Маховска
5. Ангел — А Ручка	Федьо, дитина — Гриць Гаркас
6. Анoел — П Ґабор	Петрусь, дитина — І. Петрик
1. Чортик — Н. Пастирчик	Сьв. Николай — Павло Ґрошко
2. Чорвик — І. Гуретяк	

6. Закінчене.

Підчас вечермиць буде можна дістати в галї перекуску яку окремий Комітет буде продавати на дохід фонду ім. Січинського.

Початок о год. 8. вечером.

Отсим запрошуємо всїх Русинів з околиці, а вже найбільше таки з самого Пітсбурґа.

Книжки

які можна дістати вскладі книжок „Свободи":

	цнт
Америка	15
Ангел та пустельник і т. і...	15
Борба кляс і чому бобітники орґанізують ся	15
В Старім і Новім краю	25
Гріхи мілїонерів і т. п. С. 7..	15
Дещо з історії православної місії в Америці	10
Дещо про звірята	30
Дві левади і т. п. С. 5	15
Дорога любови, то Божа дорога, С. 6	15
Еміґрант	15
Жовнір	10
Журавлі	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15
Земельне питанє	15
Зуб за зуб	10
Історія Руси з образками	10
Капітал і праця	15
Книжка рахункова	50
Казка про Жидів	15
Многострадальний народ, огляд історії українського народу	20
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	$[illegible]
Образки і загадки	10
Оповіданя	15
Про відступників від рос. православія	1[illegible]
Про [illegible]ро землі	2[illegible]
Підземні скарби	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Псалтир	$
Розмова Поляка з Русином..	10
Смерть	10
Стародавні казки та оповідання	15
Степові люде	15
Страйк	2[illegible]
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Унія в Америці	20
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землі, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-анґлійский тлумач	60
Польско-анґлійский тлумач	60

Молитвенники в красній справі

Т... Надежда моя	$2 50
Хліб Души	2 50
Druh Duszi	1.50
Druh Duszi (в звич. опр.)	.75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1 50
Збірник	2.30

Також можна дістати:

Книжочки колекторські церковні	10
Книжочки Братскі	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник померших душ	10

Пишіть на адресу:

Swoboda,
184 Hudson St., New York.

ЧИТАЙТЕ!

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи неприсожі до друку нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся її зворту і не було залучено марок на зворот.